“Кайдашева сім’я” І.Нечуя-Левицького

“З погляду на високе артистичне змалювання українського села й добру композицію належить до найкращих оздоб українського письменства”
(І. Франко)

Повість “Кайдашева сім’я” — “арена людських пристрастей”
(Є. Гуцало)

Іван Нечуй-Левицький

Справжнє ім’я —
Іван Семенович Левицький.

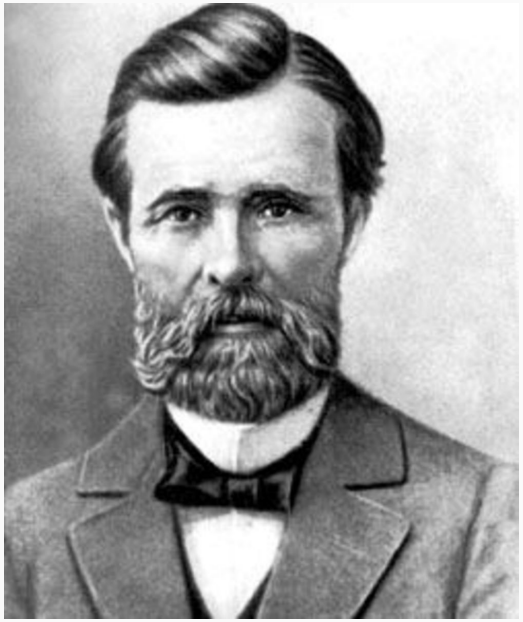

Повість “Кайдашева сім’я”

Літературний рід: епос

Повість “Кайдашева сім’я”

Літературний рід: епос

Жанр: соціально-побутова повість.

Повість “Кайдашева сім’я”

Літературний рід: епос

Жанр: соціально-побутова повість.

Літературний напрям: реалізм.

Повість “Кайдашева сім’я”

Літературний рід: епос

Жанр: соціально-побутова повість.

Літературний напрям: реалізм.

Тема: зображення життя українського села в пореформену добу (друга половина XIX ст.) з усіма його складнощами і суперечностями на прикладі однієї родини.

Повість “Кайдашева сім’я”

Літературний рід: епос

Жанр: соціально-побутова повість.

Літературний напрям: реалізм.

Тема: зображення життя українського села в пореформену добу (друга половина XIX ст.) з усіма його складнощами і суперечностями на прикладі однієї родини.

Місце, де відбуваються події: село Семигори.

Композиція твору:

повість складається з дев’яти частин, сюжет у яких розгортається за принципом нагнітання епізодів і сцен. Саме діа-логи "рухають" сюжет твору, у них розкриваються характери героїв.

Головні герої повісті:

Головні герої повісті:

- Маруся й Омелько Кайдаші
- Їхні сини Карпо (старший) і Лаврін (молодший)
- Мотря, дружина Карпа
- Мелашка, дружина Лавріна
- баба Палажка

Про кого сказано:

Широкі рукава закачались до ліктів; з-під рукавів було видно здорові загорілі жилаві руки. Широке лице було сухорляве й бліде, наче лице в ченця. На сухому високому лобі набігали густі дрібні зморшки. Кучеряве посічене волосся стирчало на голові, як пух, і блищало сивиною.

Про кого сказано:

Широкі рукава закачались до ліктів; з-під рукавів було видно здорові загорілі жилаві руки. Широке лице було сухорляве й бліде, наче лице в ченця. На сухому високому лобі набігали густі дрібні зморшки. Кучеряве посічене волосся стирчало на голові, як пух, і блищало сивиною.

— **Омелько Кайдаш**

Про кого сказано:

…був дуже богомільний, ходив до церкви щонеділі не тільки на службу, а навіть на вечерню, говів два рази на рік, горнувся до духовенства, любив молитись і постити; він понеділкував і постив дванадцять п’ятниць на рік, перед декотрими празниками.

Про кого сказано:

…був дуже богомільний, ходив до церкви щонеділі не тільки на службу, а навіть на вечерню, говів два рази на рік, горнувся до духовенства, любив молитись і постити; він понеділкував і постив дванадцять п’ятниць на рік, перед декотрими празниками.

— **Омелько Кайдаш**

Про кого сказано:

Він був чоловік гордий, упертий, не любив нікому кланятись, навіть рідному батькові. В його була тільки пара волів, і як йому треба було спрягаться під плуг, він ніколи не просив волів у батька, а напитував супряжичів між чужими людьми.

Про кого сказано:

Він був чоловік гордий, упертий, не любив нікому кланятись, навіть рідному батькові. В його була тільки пара волів, і як йому треба було спрягаться під плуг, він ніколи не просив волів у батька, а напитував супряжичів між чужими людьми.

— **Карпо**

Про кого сказано:

...молоде довгасте лице було рум’яне. Веселі сині, як небо, очі світились привітно й ласкаво. Тонкі брови, русяві дрібні кучері на голові, тонкий ніс, рум’яні губи — все подихало молодою парубочою красою. Він був схожий з виду на матір.

Про кого сказано:

...молоде довгасте лице було рум’яне. Веселі сині, як небо, очі світились привітно й ласкаво. Тонкі брови, русяві дрібні кучері на голові, тонкий ніс, рум’яні губи — все подихало молодою парубочою красою. Він був схожий з виду на матір.

— **Лаврін**

Про кого сказано:

Вона була вже не молода, але й не стара, висока, рівна, з довгастим лицем, з сірими очима, з тонкими губами та блідим лицем. … замолоду довго служила в дворі, у пана. куди її взяли дівкою. Вона вміла дуже добре куховарить і ще й тепер її брали до панів та до попів за куховарку на весілля, на хрестини та на храми. Вона довго терлась коло панів і набралась од їх трохи панства. До неї прилипла якась облесливість у розмові й повага до панів. Вона любила цілувать їх в руки, кланятись, підсолоджувала свою розмову з ними. Попаді й небагаті панії частували її в покоях, садовили поруч з собою на стільці як потрібну людину.

Про кого сказано:

Вона була вже не молода, але й не стара, висока, рівна, з довгастим лицем, з сірими очима, з тонкими губами та блідим лицем. … замолоду довго служила в дворі, у пана. куди її взяли дівкою. Вона вміла дуже добре куховарить і ще й тепер її брали до панів та до попів за куховарку на весілля, на хрестини та на храми. Вона довго терлась коло панів і набралась од їх трохи панства. До неї прилипла якась облесливість у розмові й повага до панів. Вона любила цілувать їх в руки, кланятись, підсолоджувала свою розмову з ними. Попаді й небагаті панії частували її в покоях, садовили поруч з собою на стільці як потрібну людину.

— **Маруся Кайдашиха**

Про кого сказано:

Висока на зріст, рівна станом, але не дуже тонка, з кремезними ногами, з рукавами, позакачуваними по лікті, з чорними косами, вона була ніби намальована на білій стіні. Загоріле рум' яне лице ще виразніше малювалось з чорними тонкими бровами, з темними блискучими, як терен, облитий дощем, очима. В лиці, в очах було розлите. щось гостре, палке, гаряче, було видно розум з завзяттям і трохи з злістю.

Про кого сказано:

Висока на зріст, рівна станом, але не дуже тонка, з кремезними ногами, з рукавами, позакачуваними по лікті, з чорними косами, вона була ніби намальована на білій стіні. Загоріле рум' яне лице ще виразніше малювалось з чорними тонкими бровами, з темними блискучими, як терен, облитий дощем, очима. В лиці, в очах було розлите. щось гостре, палке, гаряче, було видно розум з завзяттям і трохи з злістю.

— **Мотря**

Про кого сказано:

Дівчина була невелика на зріст, але рівна, як струна, гнучка, як тополя, гарна, як червона калина, довгообраза, повновида, з тонким носиком. Щоки, червоніли, як червонобокі яблучка, губи були повні та червоні, як калина. На чистому лобі були ніби намальовані веселі тонкі чорні брови, густі-прегусті, як шовк.

Про кого сказано:

Дівчина була невелика на зріст, але рівна, як струна, гнучка, як тополя, гарна, як червона калина, довгообраза, повновида, з тонким носиком. Щоки, червоніли, як червонобокі яблучка, губи були повні та червоні, як калина. На чистому лобі були ніби намальовані веселі тонкі чорні брови, густі-прегусті, як шовк.

— **Мелашка**

Який епізод зображено на цьому слайді?

Карпо став за двором і сперся на ворота. Мотря вийшла з хати з глиняником у руках. Вона збиралась мазать червоною глиною припічок.
— Будь здорова, чорноброва! — сказав Карпо, не здіймаючи бриля і легенько кивнувши головою.
— Будь здоров, нечорнобровий! — обізвалась Мотря.
— А йди, лишень, сюди, Мотре, щось маю тобі казать.
— Як схочеш, то й сам прийдеш. З чорнявим постояла б, а рудому — зась.
Карпо був білявий, але волосся на його голові звершечку було трохи рудувате.

Який епізод зображено на цьому слайді?

Другого дня Кайдашиха знов збудила рано невістку, а сама вкрилась з головою на печі й заохала. Мотря вже не йняла віри тому оханню. Вона зварила обід, замісила діжу. Роботи було багато. Невістка вешталась, наче муха в окропі, скрізь встигала, а свекруха, вставши з печі, тільки хату вимела, ще й сміття покинула зараз за порогом. Мотря вже сердито поглядала на свекруху й насилу здержувала свого язика. Виплескала вона хліб, посаджала в піч і подала на стіл обід. Борщ вийшов несмачний. Свекруха тільки ложку вмочила й не їла борщу.

— Недобрий, дочко, сьогодні зварила борщ. Мабуть, і сьогодні сало збігло, — сказала Кайдашиха.

— Бо ви, мамо, не дуже помагали мені варити, а в мене не десять рук, а тільки дві, — одрізала Мотря.

Кайдаш побачив, що справді треба одрізнити дітей. Він боявся Карпа. Карпо, побивши батька, забув про те і нітрішки не жалкував, неначе він побив якого-небудь парубка в шинку.

І батько мусив оддiлить синові хазяйство: дав йому пару волів, воза, борону і мусив виділить частку поля.

Мотря з того часу у своїй хаті ніби на світ народилась. В свекрушину хату вона ніколи й не заглядала.

Який епізод зображено на цьому слайді?

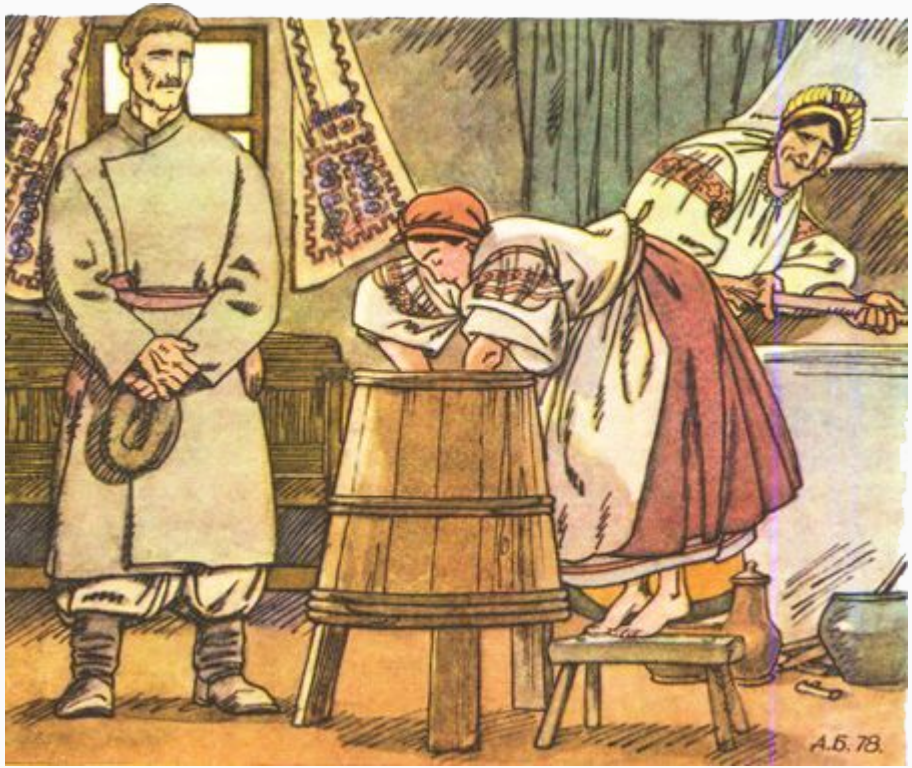

Кайдашиха привітала старшу невістку перше солодкими медовими словами, а потім уже дала їй покуштувать полину. З Мелашкою вона обійшлась інакше: вона одразу почастувала її полином.

Одного дня ще вдосвіта Кайдашиха збудила Мелашку і загадала їй місить діжу, а сама поралась коло печі. Мелашка влізла руками в діжу і ніяк не могла вимішать тіста з самого дна: діжа була здорова, а вона сама була невеличка на зріст і не могла дістать руками до дна.
— Лавріне! Підстав своїй жінці під ноги стільчика, бач, не дістане руками й до половини діжі.

Який епізод зображено на цьому слайді?

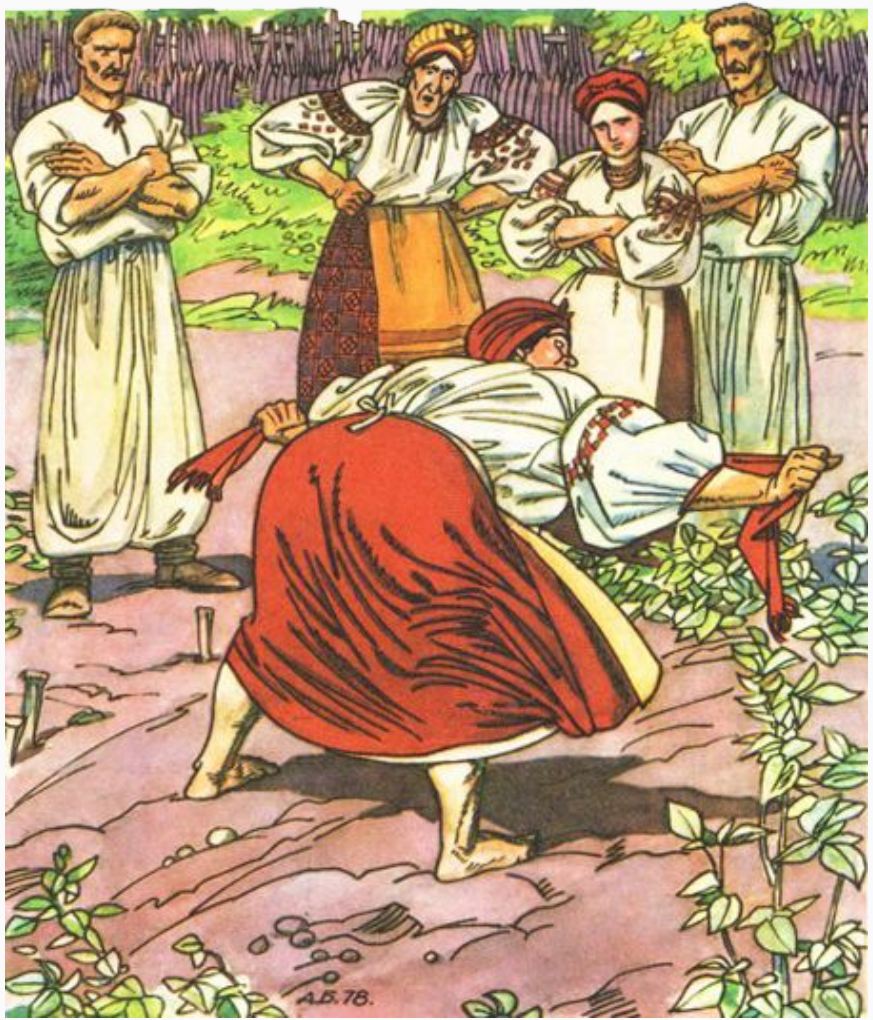

Тільки що вони [Лаврін і Карпо] переміряли город та садок, з хати вибігла Мотря. Вона вийшла на город і окинула його оком з горба вниз, а од низу на горб, потім вийшли на горб і ще раз поміряла грунт очима. Лаврінова частка здалась їй більшою, мабуть, тим, що в чужих руках шматок хліба все здається більшим. Вона скинула з себе пояс та давай міряти город перше впоперек: на Лавріновій половині вийшло більше на один пояс. Переміряла вона вдруге, — ой лишечко! Лаврінова частка була більше аж на два пояси.

Який епізод зображено на цьому слайді?

Як громада ділила між братами двір старого Кайдаша, до Карпової половини одійшла груша. Тин пройшов на аршин поза грушею. Та груша була Лаврінова. Ще хлопцем Лаврін прищепив своїми руками щепу на старому пні. Груша погналася вгору, як верба.

Груша росла широко й високо і довго не родила. Сам Лаврін натякав Карпові не раз і не два, що в Карпів двір одійшла його груша. Але доки груша не родила, доти й лиха не було.

На біду того літа груша вродила, та ще й дуже рясно. Груші були здорові, як кулаки, та солодкі, як мед. Таких груш не було в цілому селі. Груш уродило так рясно, що гілля аж гнулось додолу.

Лаврінові діти довідались, що та груша не дядькова. Хоч стоїть у дядьковому городі, а батькова. Стара бабуся їм докладно за все розказала й намовила їх полізти через тин та нарвать груш.

Розв’язка твору

Діло з грушею скінчилось несподівано. Груша всохла, і дві сім’ї помирились. В обох садибах настала мирнота й тиша.

Ідея твору

— засудження індивідуалізму егоїстичних натур і норм народної моралі, що є головними причинами духовної роз’єднаності в родині.